

Sequeres i incendis, el capitalisme ens drena

«Necessitem urgentment una revolució que posi fi a aquest sistema capitalista depredador. Aixafem el capitalisme, salvem el planeta»

Arriba setembre i amb ell, tot i que encara en queden uns dies, el final de l'estiu. Un estiu protagonitzat pels impactes de la crisi climàtica amb les condicions meteorològiques extremes cada cop més habituals. Aquest any, en particular, les sequeres i els incendis han afectat regions repartides per tot el món.

Durant tot l'estiu, els mitjans de comunicació han anat plens de notícies sobre com la sequera ha deixat al descobert restes arqueològiques, vaixells o fins i tot petjades de dinosaures que ha propiciat, un cop més, el turisme. Aquesta situació sense precedents és el resultat d'una greu manca de precipitacions, després de diversos anys consecutius de sequera. L'aigua s'ha tornat escassa i, en algunes zones, molt escassa. Un fet que sembla irreversible, tal com demostren dades de la NASA, que han revelat que 13 de les 37 conques d'aigües subterrànies més importants del món s'estan esgotant molt més ràpidament del que es poden recarregar.

Enguany hi ha hagut tres factors importants pels quals la situació de sequera s'ha extremat al nostre territori. La manca de precipitació al llarg de tot l'any, la poca neu acumulada als Pirineus que no ha omplert les conques com altres anys i l'augment de la temperatura per sobre la mitjana. Els embassaments es troben per sota del 44% a la CAC i al 57% al País Valencià. La major part de rieres secundàries, torrents i embassaments naturals han estat secs molts mesos amb les conseqüències a nivell ecosistèmic que això representa per a tota la microbiologia del sòl, la flora i la fauna.

El model territorial dels Països Catalans s'ha centrat en el turisme de masses. A les Illes Balears, la situació estival cada any és pitjor, la pressió humana es quadruplica i s'hi ha de dur aigua potable amb vaixells al llarg de l'estiu per abastir la demanda fruit del turisme. A molts municipis del Pirineu, on la població es triplica a l'estiu, a mitjans de juliol ja es va prohibir l'ús d'aigua per a regar horts, jardins i omplir piscines. D'altra banda, s'han potenciat les grans indústries càrnies i alimentàries que generen uns consums d'aigua i de territori que no faciliten una bona gestió homogènia del territori, a banda de les condicions laborals precàries.

Més enllà de la manca d'aigua per al consum humà i les restriccions d'aigua potable per regar horts (amb la consegüent pèrdua d'autoabastiment) i jardins, la situació que viu la pagesia en relació amb la sequera ha provocat grans pèrdues tant de cereals, com fruita de pinyol, fruita seca i farratges. Les collites de farratge han estat del 40-50% en comparació amb altres anys i malgrat les primeres pluges que han arribat aquest agost, la situació és greu.

Tant és així que la situació extrema als boscos ha afavorit grans incendis descontrolats al llarg de tots els PPCC, amb els exemples més greus a la Marina Alta i a l'Alt Palància, que han arribat a cremar un total de 32.000 hectàrees. Els boscos del nostre territori s'han expandit, des de mitjans del segle XX, com a resultat de l'abandonament de zones de conreu i la reducció de pastures. En 40 anys, la massa forestal s'ha duplicat als Països Catalans. Aquests canvis han comportat un augment del risc d'incendis violents donat que els camps abandonats es repoblen, de forma natural, amb un gran nombre de peus d'espècies altament combustibles que afavoreixen la gran continuïtat de la massa forestal. Des de sectors socials i científics fa anys que es critica la gestió forestal que es fa dels nostres boscos i que comporta incendis incontrolables i violents, ja que a causa de la globalització i la industrialització ja no surt rentable una gestió integral del bosc. El 2021 es destacava la poca inversió que hi havia per a la prevenció dels incendis:

només el 10% del pressupost es destina a la gestió preventiva i, així, es deixa el 90% a l'extinció.

Finalment, també cal situar com s'especula un cop els boscos s'han cremat, com és el cas de Carcaixent amb l'anomenat Campos Salados, on el fons voltor JPMorgan, amb l'empresa italiana Falck Renewables Power SLU al capdavant, vol cobrir amb plaques fotovoltaïques unes 200 hectàrees damunt un sòl que va patir un incendi el 2016 i que afectaria aqüífers i jaciments arqueològics. Accentuant el consum d'aigua, tenim als Països Catalans al voltant d'una seixantena de camps de golf, una vintena de parcs temàtics aquàtics i unes 500.000 piscines privades. A Mallorca i al País Valencià hi ha municipis que arriben a tenir una piscina privada per cada tres veïns censats, piscines que es troben en parcs residencials de luxe i segones residències. Davant d'això, es fa evident que els qui menys tenen pateixen més les conseqüències de la sequera, i qui més té, gaudeix dels privilegis que li atorga el seu capital.

La demanda d'aigua es dispara a l'estiu a tot arreu, però es veu exageradament agreujada degut a la gran turistització del nostre territori, es multiplica exponencialment el malbaratament d'aigua i se'n desajusta la repartició equitativa. Per seguir posant xifres, un turista gasta entre 450 i 800 litres/dia (depenent de l'estació i la zona dels PPCC) i un resident, 132 litres/dia; així mateix, un creuer que té com a base el port de Palma per iniciar o acabar una ruta a la Mediterrània, consumeix de mitjana 628.000 litres per cada amarratge. Davant aquesta situació cal que identifiquem que el sistema capitalista és el responsable de l'emergència climàtica que estem vivint i patint i, en aquest sentit, des d'Endavant tenim propostes que cal que posem sobre la taula.

El model de gestió de l'aigua és un model caduc. Cal entendre l'aigua com un bé de gestió pública i democràtica que sigui capaç de fer una planificació equitativa i redistributiva a llarg termini, que sigui transparent i adequada a les necessitats del territori i es conservin els ecosistemes que en depenen al llarg de tot el territori. Cal denunciar la gestió privada que tenim actualment, amb grans empreses com Agbar, que acumulen contractes fraudulents i molts beneficis, i que posen preu a l'aigua. Seguir reclamant l'expropiació de les centrals hidroelèctriques (d'Endesa, Iberdrola i d'altres) que hi ha al nostre territori ja que, de fet, són les qui al llarg de l'any controlen el cabal dels nostres rius en funció de la producció d'energia i, en conseqüència, modifiquen les reserves d'aigua dels nostres embassaments per al seu benefici propi. Només cal veure com ha sigut en moments en què el kW/h ha anat més car, que s'han fet treballar més les hidroelèctriques sense tenir en compte l'època de pluges escassa.

Pel que fa a la prevenció dels incendis, cal posar fi a la gran agroindústria i fomentar la gestió silvícola com a aposta de futur. La petita pagesia i la ramaderia extensiva seran la manera de frenar el despoblament, mantenir el territori viu, tenir uns boscos nets i recuperar les zones agrícoles abandonades, generant xarxes de producció i consum de circuits curts i resilents a les situacions extremes futures. Res d'això es pot resoldre sota el capitalisme. Aquest és el punt. Per tant, hem de tenir un sentit d'urgència per enderrocar-lo i abordar les múltiples catàstrofes ambientals que ens està deixant com a llegat.

La classe treballadora podem introduir un sistema racional, en què compartim els coneixements i la tecnologia que tenim per gestionar l'aigua de manera sostenible. Tenim els mitjans per canviar aquesta situació, però no podem canviar una cosa que no podem controlar, ni podem controlar allò que no tenim. La nacionalització de l'agroempresa, la mineria i altres indústries intensives en aigua, sota un pla de producció democràtic, és la condició principal per resoldre la crisi de l'aigua. El capitalisme està trinxant greument el planeta, però un canvi de model suposarà començar a abordar immediatament qüestions com les sequeres. Cada dia que perdura aquest sistema, la crisi es fa més severa. Necessitem urgentment una revolució que posi fi a aquest sistema capitalista depredador! Aixafem el capitalisme, salvem el planeta!